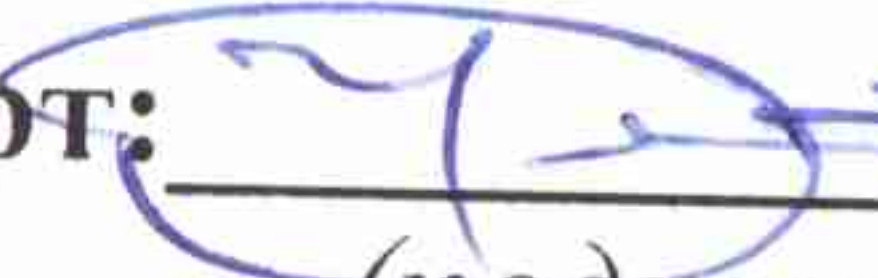

Отчет

о проведенных консультациях на тему «Инновационная технология возделывания сахарной свеклы» по направлению «Овощные культуры(в открытом и закрытом грунте), картофель, сахарная свекла»

Даты проведения:
«8» октября 2023 года

Место проведения консультации:
Область Жетысу, г. Талдыкорган, с. Отенай, ул. Кадыржанова, дом
24. КХ «Бейсенбаев Б.Д.»

Эксперт: Конышбеков К.
(подпись)

Председатель Правления
ТОО «КазНИИ земледелия
и растениеводства» Бастаубаева Ш.О.
М.П.

Мониторинг субъектов отрасли АПК по направлению «сахарная свекла»

КХ «Бейсенбаев Б.Д.» г. Талдыкорган, с. Отенай, область Жетысу

Контактные данные: моб.тел. 8 771 457 81 89

Вид деятельности: растениеводство, животноводство

Растениеводство: Производство сахарной свеклы 1,0 тыс. тонн,
соя 15 тонн, кормовые: 40 тонн к.е.

Посевных площадей всего: 42 га, в том числе на поливе 42 га.

Сахарная свекла 22 га, соя 10 га., кормовые 10 га.

Поголовье скота:

- КРС – алатауская порода 10 голов,

- Лошади - 5 голов.

- МРС – 40 голов.

Мощность предприятия: товарной продукции сахарной свеклы 0,7 тыс. тонн, соя 10 тонн, мясо в убойном весе 1,0 тонна. Валовой продукции всего 15 млн. тенге. Выручка от реализации продукции 12 млн. тенге.

Бейсенбаев Б.Д.: Назовите оптимальную густоту растений фабричной сахарной свеклы, что бы получить хороший урожай?

Для посева сахарной свеклы необходимо наличие современных пневматических сеялок точного высева, которые можно отрегулировать норму высева на 1 погонный метр в зависимости от применяемой в хозяйстве ширины междурядий. Норма высева зависит от уровня окультуренности почвы, условий прорастания и всхожести семян. Оптимальной густотой насаждения растений свеклы считается 85-110 тысяч растений на гектаре. Но густота является не единственным определяющим фактором в формировании урожая свеклы. Важна также равномерность распределения растений в рядке.

Расстояние между семенами в рядке должно составлять 13-18 см (не менее 1,3 посевных единиц на 1 га).

Агрофон улучшенный.

Междурядье 60 см.

Норма высева = $\frac{M(4 \cdot 16.7)}{100} = \frac{70}{100} = 110 \text{ тыс. шт/га} = 1,1 \text{ п.е.} : 16,7 = 6,5 \text{ шт на п.м.}$

Кэ.Кп.Км.Квб 0,63

Междурядье 50 см.

Норма высева $= \frac{M(4*16.7)}{80} = 120 \text{ тыс. шт/га} = 1,2 \text{ п.е.} : 20,0 = 6,0 \text{ шт на п.м.}$

Кэ.Кп.Км.Квб 0,67

Агрофон средний.

Междурядье 60см.

Норма высева $= \frac{M(4*16.7)}{70} = 150 \text{ тыс. шт/га} = 1,5 \text{ п.е.} : 16,7 = 9 \text{ шт на п.м.}$

Кэ.Кп.Км.Квб 0,47

Междурядье 50см.

Норма высева $= \frac{M(4*16.7)}{80} = 160 \text{ тыс. шт/га} = 1,6 \text{ п.е.} : 20,0 = 8 \text{ шт на п.м.}$

Кэ.Кп.Км.Квб 0,50

Агрофон слабый.

Междурядье 60см.

Норма высева $= \frac{M(4*16.7)}{70} = 170 \text{ тыс. шт/га} = 1,7 \text{ п.е.} : 16,7 = 10 \text{ шт на п.м.}$

Кэ.Кп.Км.Квб 0,41

Междурядье 50см.

Норма высева $= \frac{M(4*16.7)}{80} = 180 \text{ тыс. шт/га} = 1,8 \text{ п.е.} : 20,0 = 9 \text{ шт на п.м.}$

Кэ.Кп.Км.Квб 0,44

Расчет нормы высева семян в зависимости различных агрофонов

Агрофон	Высев клубочков шт. на 1 п.м., п.е. на 1 га		Вес семян в кг(масса 1000 семян 16г) дражированные, инкрустированные
	Междурядье 60см	Междурядье 50см	
Семена сахарной свеклы дражированные, инкрустированные			
1. Оборот пласта люцерны, зяблевая обработка, запас продуктивной влаги 35-40мм в пахотном горизонте (Агрофон улучшенный)	8шт 1,10 п.е.	7шт 1,20п.е.	3,0
2. Зяблевая обработка, другие предшественники, наличие глыбистости. Влажность недостаточная (Агрофон средний)	9шт 1,5п.е.	8шт 1,6п.е.	3,2

3. Зяблевая обработка, другие предшественники, наличие глыбистости свыше 10%. Фон подсушенный(Агрофон слабый)	10шт 1,7п.е.	9шт 1,8п.е.	3,5
4. Весновспашка,фон неуплотненный, неосевший после планировки, влажность почвы недостаточная. Оценка фона - нерекомендуемая	Посев местными семенами с повышенной нормой		
	17шт 3п.е.	15шт 3п.е.	6,5

Урожайность сахарной свеклы - это определяющий показатель как уровня организации труда, так и рентабельности производства в хозяйстве. Основными условиями ее повышения является не только проведение всех запланированных технологических операций, но также их своевременность и качество.

При уровне урожайности 300 ц/га зачетный вес свеклы составляет 260 цн с каждого гектара. При затратах на 1 га 350,0 тыс. тенге и полученном доходе 442,0 тыс.тенге прибыль будет 92,0 тыс.тенге с каждого гектара или рентабельность составит 26,3%. При урожайности 400 ц/га сумма затрат на 1 га составляет 380,0 тыс. тенге или выросла на 30,0 тыс. тенге или на 28% по сравнению с затратами на выращивание урожайности в 300 ц/га. Повышение урожайности дает прибыль 215,0 тыс.тенге с 1 га, а рентабельность 56,6%.

Урожайность 500ц/га уже дает прибыль с 1 га в размере 318,0 тыс. тенге, а рентабельность повышается до 74,0%, тогда как затраты по сравнению с урожайностью 300 ц/га возрастают только на 80,0 тыс.тенге или на 34%.

Следует отметить, что при новой технологии выращивания сахарной свеклы отмечается рост урожайности не только свеклы, но и других культур севооборота вследствие использования ими остаточных количеств удобрений и повышения содержания в почве растительных остатков и соответственно гумуса. То есть повышается плодородие почв. Отмечается снижение засоренности полей сорной растительностью, уменьшается численность вредителей сельскохозяйственных культур и пораженность посевов болезнями.

В то же время следует отметить, что усилия хозяйств, выращивающих сахарную свеклу, должны быть направлены как на получение возможно более высокой урожайности сахарной свеклы, так и других культур, т. е. обеспечивать высокий агротехнический уровень на всех полях специализированных свекловичных севооборотов.

Рекомендация эксперта: В условиях Талдыкорганского региона семена сахарной свеклы закладываются в грунт на глубину не более 3-4 см. Для того, чтобы было удобно организовать механизированный уход за культурой, ширина между рядами должна быть 50 или 60 см. Для получения высокой урожайности на 1 га необходимо заделывать в грунт 7-8шт семян на 1 метр

рядка или 1,4 п.е./га. Растения равномерно должны размещаться в строке, ориентировочно через 14-18см.

Эксперт по сахарной свекле, ВНС лаборатории сахарной свеклы
ТОО «КазНИИ земледелия и растениеводства»,
селекционер-семеновод, канд. с.-х. наук Конышбаев К.Т.

Бейсенбаев Б.Д.: Сіздер қашан болсын «Дуал Голд» гербицидін алға тарта бересіздер. Неге? Біздер «Дуал Голд» шаштық, бірақ нәтиже болмады.

«Дуал Голд» қызылша себер алдында топыраққа берілетін гербицид. Артынша тырмаланып, 2-3 см топырақпен жабылу керек. Сосын, бір айта кетерлігі, бұл гербицид топырақ арқылы әсер етеді, яғни топырақта ылғал болған кезде ғана жұмыс жасайды. Гербицид шашылғаннан, кейін артынша жауын жауар болса, әсері де ойдағыдай болады. Осы жағын ескерген жөн. Топырақ гербицидтерінің кемшілігі-олар ылғалды көп қажет етеді. Сонымен қатар, топырақта қарашірік неғұрлым көп болса, сол гербицидтерді беру мөлшері де соғұрлым жоғарылайды және шығын артады. Егер қызылша егу сәуірдің бірінші онкүндігінде жүргізілсе және 15 сәуірге дейін топырақ гербициді қолданылса, онда 15 мамырға дейін ол өзінің тиімділігін азайтады, ал арамшөптердің өркендері шамамен осы уақытта қарқынды түрде пайда бола бастайды. Топырақ гербицидтерінің айқын артықшылықтарын жоққа шығаруға болмайды – жауын-шашын көп болған жағдайда және трактор агрегаттарының алқапқа кіруі және қызылша өркендерін өңдеу мүмкін болмаған кезде арамшөптердің пайда болуын біразға тежейді. Бұл гербицид 4-5 жетіге дейін әсер етеді. Осы уақыт аралығында гербицид экранын бұзып алмаған жөн. Яғни, егістік алқапқа тырма, культиватор тағы басқа құралдарды кіргізуден уақытша тартына тұрған жөн дер едім.

Егер егістік алқап маусымның ортасына дейін арам шөптерден таза сақталса, вегетацияның екінші жартысында алқаптарда АРАМШӨПТЕРМЕН КҮРЕСУДІҢ келесі кезеңі агротехникалық шаралар болып табылады. Осы кезеңде арам шөптердің құмай, ала бота, горец, ширица деген түрлері өседі, олар егін түсімін шамамен 40% дейін қысқарта алады. Бірақ, оларды егіншіліктің жоғары мәдениетін сақтау арқылы тежеуге болады – егістік алқап тегістелуі керек, өркендер біркелкі, ал жиын-терінге дейін тұрақты өсімдіктер жиілігі оңтайлы калыпта болуы шарт. Оңтайлы сөзі нені білдіреді? Егер біз гектарынан 800 центнерден өнім жинағымыз келсе, 1 гектарда 110-120 мың өсімдік болуы керек, әрине, сіз 1 гектарға 60 мың

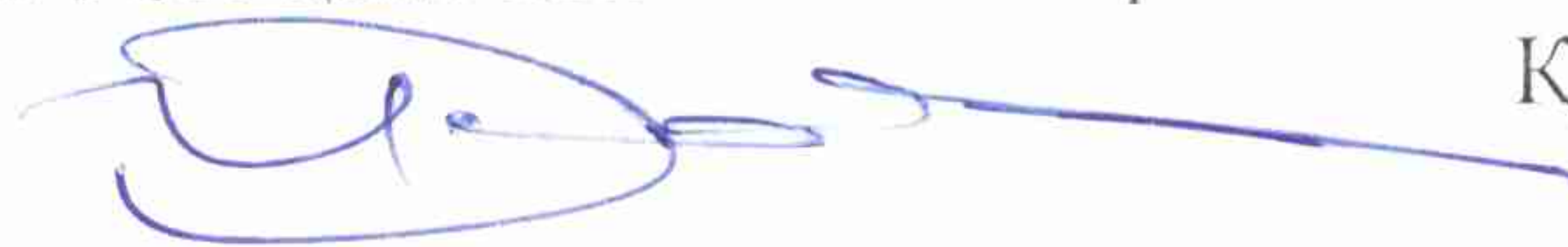

өсімдік қалыптастыра аласыз, бірақ бұл жағдайда түбірлер үлкен болып өседі, жинау кезінде зақымдалады және нашар сақталады, ал олардың қант мөлшері минералды қоректік заттармен қамтылуы жақсы болса да 13-14% аспайды. Сонымен қатар, өсу жиілігі сирек дақылдар арам шөптермен жиі ластанады, яғни шілде - қыркүйек айларында ылғал мен қоректік заттар үшін мәдени дақыл мен арамшөптердің бәсекелестігі жалғасады.

Егер әр гектарда 110-120 мың өсімдік болған жағдайда арамшөптер өніп шықса да, мұндай жағдайда олардың дақылды басып озу мүмкіндігі шектеулі. Оңтайлы тығыздықтағы қызылша жапырақтарының мұндай "жасыл кілемі" сізге жұмыс істейді, мұнда басы артық шығындар қажет емес. Сондықтан өркендерді сақтау керек, олар өсу дәуірінің бірінші жартысында сапалы қорғалуы қажет, дақылдардың арамшөптерден таза қалпын қатарлардың жабылуына дейін жеткізу керек. Өсу дәуірінің екінші жартысында қызылша өсімдіктері арамшөптерді өзі бақылайды.

Эксперт ұсынысы: Бұл гербицид Дуал Голд топырақ арқылы әсер етеді, яғни топырақта ылғал болған кезде ғана жұмыс жасайды. Гербицид шашылғаннан, кейін артынша жауын жауар болса, әсері де ойдағыдай болады. Осы жағын ескерген жөн. Топырақ гербицидтерінің кемшілігі - олар ылғалды көп қажет етеді. Топырақта ылғал аз, қуаңшылық жағдайда бұл гербицидті қолданудың қажеттігі шамалы.

Қант қызылшасы бойынша эксперт, «Қазақ егіншілік және өсімдік шаруашылығы» ҒЗИ қант қызылшасы зертханасының жетекші ғылыми қызметкері

Қонысбеков Керімқұл

КХ «Бейсенбаев Б.Д.» г. Талдыкорган, с. Отенай, область Жетысу

